

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

**POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.**

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren po-
pust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

K ustanovitvi kmetске neodvisne stranke.

Notranjskemu kmetu je krepka kmetška organizacija življenjska potreba. Menda pot do nje ni tako dolga. Tok časa je kmeta prisilil v to, da sledi drugim stanovom, da se združi v eno krepko falango, katera naj bi imponirala vsem drugim. Kmet ni dosedaj tvoril še nikake organizacije in to je bil vzrok, da je kmet navzlic svoji važnosti zaostal za drugimi stanovi. Kmet je „trd“, se čuje rado. To pa radi tega, ker se še ni združil v kmetško organizacijo. Kmet mora čuti marsikatero po nepotrebnem. Dejstvo je, da se sicer kmetški stan spoštuje, toda to se ne vrši v isti meri, kakor mu gre po njegovi važnosti. Ko se pa kmetško združenje dovrši, tedaj bode tudi v tem oziru za kmeta stokrat boljše. Izginiti mora: Kmet je „trd“.

Zaman bi mizar poskušal napraviti lepe čevlje, ker se ni učil. On je samo v svoji stroki, v mizarstvu izučen. Ravno tako ni zmožen čevljar izgotoviti kake elegantne sobne oprave. Mnogi ljudje se namreč silijo tja, kamor nikakor ne spadajo. Mogoče je dvoje: Ali se prisiljenca trpi, da je zraven kakor pijavka, ali pa se ga kratkomalo izbacne. To govorimo raditega, ker se vtikajo povsem v kmetške zadeve ljudje, ki razumejo o kmetijstvu toliko ko zajec na boben. Kmetško geslo mora biti: Med kmeti nima pravice noben drugi komandirati kot kmet sam. Vprašamo: Ali ne bi zaprli kmeta, ki bi prišel v sodnijo in bi hotel sodnike komandirati! Ako drugi zapodijo vsiljivca, zakaj bi ga kmet redil na svojem lastnem telesu? Kmetško srce je pravično in pošteno, nobenemu noče kratiti pravice. Izvestno se torej sme zahtevati, da tudi on najde pri drugih isto pravičnost.

Vsak, kateri se vtika v kmetške zadeve nepoklicano in ima namen razdruževati kmete in sejati

med nje ljuliko prepira in nesloge, je vreden, da se ga izžene iz kmetške vrste, če ne zlepa, pa zgrda.

Žalostna je zgodovina slovenskega kmeta. Iz vse njegove preteklosti ni brati nikjer, da bi imel kakega posebnega prijatelja, ki bi se bil morda potegoval zanj.

Tudi sedaj ga nima, sicer se mu hlinijo in silijo za prijatelje, toda vidimo s kako zavistjo opazujejo kmetovo prebujanje. Ako bi bili njegovi pravi prijatelji, bi se morali veseliti kmetškega združenja.

„Domoljub“, ki ima naslov: list za slovensko ljudstvo, pa zasleduje vse druge smeri, in se ne poteza za kmetške koristi. Namesto, da bi združitev notranjskega kmeta pozdravil z veseljem, pa vidimo žalostno in resnično dejstvo, da „Domoljub“ hoče uničiti kmetško združitev. Tako pisanje pri kmetih „Domoljuba“ ne priporoča, ampak tako ravnanje se strogo obsoja.

Večkrat sta dva v prepiru. Prvi je razumnejši in drugega užene v kozji rog z besedami. Drugi videč, da mu z besedami ni kos, ker mu primanjkuje zmožnosti, ga prične zmerjati in mu razne slabosti predbacivati. S takim nečastnim ravnanjem se obsoja vsak sam. Na ravno tej poti tava tudi navidezni prijatelj kmetov „Domoljub“. „Domoljub“ misli sam pri sebi na tihem: „Prav imajo kmetje, da se organizirajo“, a na ves glas pa zabavlja po svojih predalih, da se družijo liberalci in bogsigavedi kaj. Potemtakem tudi jaz lahko trdim, da je vsak liberalec, kateri noče tako plesati kakor jaz godem. Kdor noče tako delati, kakor piše „Domoljub“, pa je „liberalec“.

„Domoljub“ se v tem oziru, ko zabavlja čez kmetško stranko, pokazuje kmetom naravnost sovražnega. Po njegovem pisanju to vsak sprevidi. Lahko bi prisegli, da duhovni gospodje nimajo za resnične liberalce na Notranjskem niti deset kmetov, kadar se pogovarjajo o liberalizmu. Liberalec jim je vsak, kdor se noče ravnati po njihovi volji, ampak se ravna po svoji prosti volji, ki mu jo je Bog dal. Kmet mora sprevideti že

večkrat povdarjeno stališče, da se mora le nase zanesti in na svojo lastno moč.

Kakor se čuje, v bližini Postojne bivajoči kmetje iz Slavine in Koč ne bodo pristopili k kmetški zvezi. Primerja se jih lahko s človekom, ki sam pljuje v lastno skledo.

Kočanci in Slavinčanci, zaboga, ako ne bodele držali s svojimi sovrstniki kmeti, ste izdajalci svojega kmetškega stanu! Skoro neverjetno, pa morda resnično! Nerazumljivo nam je, kako pridejo kmetje do tega, da hoče biti kmetški poslanec človek, kakor bi z neba padel. Kakšen boj se bije pogosto pri občinskih volitvah, preden zberejo kmetje pravega moža za občinskega predstojnika. Tembolj je važno, kakega človeka si izvolijo za svojega poslanca.

Da se dr. Žitnik sili notranjskemu kmetu za poslanca, to ni lepo in kavalirsko zanj.

Ako bi ne bil usiljiv, bi rekel: „Vi kmetje, ako bodele mene na vašem kmetškem shodu izvolili za svojega poslanca, bodem vaš poslanec, vsiljeval se pa ne bom“. To bi bilo lepo za dr. Žitnika.

Torej kmetje! Ko se združite v skupno organizacijo, ko nastopite kot samostojna stranka, izvolite svojega poslanca. Naše mnenje je, da mora biti kmetški poslanec tudi kmet.

Politične vesti.

Klerikalci postavijo prihodnji teden kandidate. Socijalisti so imenovali kandidatom za logaško-vrhniški okraj Kopača iz Trsta, v litijskem okraju — pisatelja Ivana Cankarja.

Tržaški Slovenci so začeli živahno agitirati zoper novi načrt volilnega reda za deželni oz. občinski zbor tržaški, po katerem bi dobili Slovenci še manj zastopnikov kot doslej.

Ricmanjci so, kakor znano, hoteli pred 3 leti prestopiti v unijatsko cerkev, ki je prav tako katoliška in od papeža kot prava priznana kakor latinska. Vendar ni bilo to prav cerkvi, ki je pod uplivom Talijanov in Nemcev, ker bi se za Ricmanjci znali še drugi Slovenci spomniti na to, da bi bilo lepše, če se maša bere v umljivem jeziku kot v tuji latinščini. To pa bi poitalijančevanje in ponemčevanje otežilo. Vlada ni hotela na prošnjo cerkve priznati Ricmanjcem, da so prestopili v unijatsko vero, ampak jih je silila nazaj. A Ricmanjci se niso vdali, že 3. leto niso v nobeni veri, ker se jim noče dovoliti, da bi bili tiste vere, ki jo sami žele. Že 3 leta nobenega ne krsté, in izvršuje pokope župan mesto duhovnika. In vendar je v vasi vse v redu. Zdaj jim je začel škof ponujati staroslo-

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

XXXII.

„Brez Tebe, radi Tebe. Dogovorili so se, da Te jutri postavijo za kralja. Ovenčajo Te s krono. Ti vladaj kmetu.“

„Kapetani so zblazneli. Ali že vsak poštenjak zaslužil, da je kralj? Na svetu je le en kralj!“

„Kdo?“

„Bog! Njegovo je žezlo, njegovo carstvo sveta. Zblazneli so kapetani. To jim povej v mojem imenu. Ali smo dvignili glave, da se igramo kralje? Meč smo izdrli iz nožnice, da moremo dihati slobodno, da ne gledamo kot sužnji v tla pred človekom. Upam v boga, da zmagamo. Pa če tudi pride nad našo glavo nesreča, nismo zastonj prelili krvi. Tisoče let je preteklo, a svet je blodil v paganski temi. A slednjič pride rešitev. Pride božji sin in nas pouči, da mora človek človeka ljubiti, kakor brat brata. Naj nas pogazijo gosposka kopita, naj se nam utisne v glavo mučeniška krona, naša kri bo seme boljšega časa, naša kri bo vpila do boga in vstane dan, ko bo enaka pravica v palači in v bajtici. A boriti se moramo, boriti se do zadnje kaplje, naj se vidi, da je naša pest teška. Pošten človek se ne briga le zase, ampak za one, ki pridejo za njim.

Ne more pač vsakdo brati sadov z drevja, ki ga je zasadil. Delajmo za naše vnuke in pravnuke.“

Mladenič je poslušal besede vojvode. Kar zagrmi zdaleka puška. Gubec vzdigne glavo. Mogaič pa poleti na vrata.

„Ujec“, zakliče, pred Posančevo stražnico je zagorela slama, znamenje nevarnosti.“ Kmalu na to prihiti Pasanec javit, da več kot 5000 mož koraka iz Zagreba proti kmetom. Nato veli Gubec prebuditi vojsko.

Mogaič zapali šibo, poleti k topu, zablisne v noč, grom se ori od bregov. Na enkrat zagori cel pas slamnatih snopičev po dolinah in brdih. Pri najbližji četi poče puška, takoj se ji odzove druga četa. Pastirski rog zatrobi v noč, bobni ropotajo: Med ognji pa vrvi glava ob glavi kakor v mravljišču. Na pokopališču se zbira stubiška četa, možje ne veliki, suhi, ostrih potez, sami vragovi, za pasom sekire, v roki puške. Vodi jih Pavel Brezovački. Zdaj pristopi k topovom 20 starih, močnih možakov kmetov iz raznih krajev, ki so doslužili kot banovi bombardirji. V cerkvi sami sedé krog Gubca kapetani: Pasanac, Mogaič, Lepoič, Pozebec, Grga Vagič in Pavel Brezovački.

„Bratje“, spregovori Gubec, „gospoda gre nad nas, Alapič jih vodi. Jutri poteče kri. Zavijajmo rokave. Dosti nas je, hvala bogu, jednim mahom nas ne pokose. Sezval sem Vas, da se pripravimo, predenj nas naskoči vrag.“

„Jaz mislim“, vikne Vagič „da vsi skupaj idemo proti njim.“ „Kje imaš pamet“, zakliče drugi, ali hočeš besnega bika ujeti za roge, da te vrže na tla?“

venski obred, če hočejo ostati pod njegovim pastirstvom, a Ricmanjci nočejo biti pod nemškutarskim škofom.

Koroški Slovenci se še niso mogli zediniti za kandidate, ker se dež. poslanec Grafenauer brani kandidature. Kakor se govori, bi Slovenci, socijalni demokrati in klerikalci, če bi se dogovorili na skupno postopanje proti nemškim nacijonalcem, le-te lahko popolnoma izpodrinili.

Dopisi.

Iz Slávenske občine. — V času, ko leži na debelo snega, primanjkuje v Orehku vode, akoravno je več vodnjakov po vasi. Matenjavas in Rakitnik hoče vodovod izpeljati iz „kočanskih šic“. To se nam ne zdi umestno, ker pravijo, da bi bilo vode premalo. Najboljše bi se ukrenilo, ako bi se voda izpeljala iz Korotanšice. Lahko se trdi, da ni bolj čiste in mrzle vode dobiti po celi Pivki, kakor je ravno Korotanšica. O največji poletni vročini jo je vedno za vse vasi na Pivki. Tudi tu naj se podpirajo vasi med seboj — kmetska vzajemnost.

Dosti se je pisalo o Slávinski pošti ali naj se prestavi na Prestranek ali ne. Kakor se čuje je g. Dekleva dobil ukrep, da pošta ostane v Slavini. Ne sme se zameriti niti g. Deklevi niti Slavini, da je pošta tam,

saj dandanašnji gleda vsak za svojo korist — a zameriti je pa tistemu, kdor je to ukrenil. Vsi oziri so govorili za prestavljenje pošte na Prestranek, toda prošnja je odbita. Pravijo, da še ni izgovorjena zadnja beseda. — Cekmošter v Orehku, vulgo Maver želi še biti tlačan grajščakov, kakor je bilo pred 200 leti. Ko sta se njegov sodrug in podobčina podpisala na polo in jo poslala v grajščino, da grajščina v cerkvi ne dobi več stola brezplačno, ampak naj ga plača, kakor vsak kmet — ona se je temu upirala, češ, da ima pravico do brezplačnega stola — se ni hotel podpisati in se je zvrigel „v maloro“, akoravno on kot cekmošter tudi nikomur brezplačno ne pusti stola. Pomilovanja vredni mož! — Bajje je poslal g. župnik iz Slavine nekemu odborniku krajnega šolskega sveta v Matenji vasi pismo, v katerem, ukazuje odborniku, da naj voli g. Remškarja za šolskega predsednika, kurata pri Sv. Ivanu.

To je dokaz, da kmeta le ne more nobeden pri miru pustiti, da bi volil po svoji volji.

Kmetje pravijo: „Domoljub“ ima stokrat večji talent za „šimfanje“, kakor „Notranjec“.

Bistriške novice.

Občinski odbor v Bistrici je v zadnji seji sklenil zidati poslopje za stanovanja uradnikov. Bolj in

„A kaj misliš ti, vojvoda?“ vprašajo kapetani Gubca.

„Jaz mislim tako-le: Vojska gre od Jakovlja in mora poleg cerkvice sv. Petra dol v Stubiško dolino. Niti ustaviti niti počakati je ne moremo. Mi smo zdolaj, oni zgoraj, pahnili bi nas kar v kraj. Blizu toplic jih čakati ne smemo, ker je dolina preširoka. Oni imajo konjиков. Moramo jih dobiti med gore, tam smo mi gospodarji. Razdelimo se tedaj tako. Posanec ostane na vrhu ob sv. Petru s strelci. Kedar pojde vojska mimo, pali nanjo, dokler moreš, potem se pa umakni k nam. Ob toplicah naj stoji Vagič in konjica. Malo se sprimi, pa ne preveč ali nespametno, pa se umakni k nam med brda. Pozebec se postavi po brdih na levi strani, jaz, Mogaič in Brezovački pa po desnih gričkih. Lepoič naj gre v Stubico, kjer stoje za okopi velike puške. Kedar sovražnik za Vagičem navali in pride v klanec, sipajte vi z griča ogenj iz topov, v mestu pa jih pozdravi ti, Lepoič, nato se spustimo mi z obeh strani, pa jih stisnemo.“

„Dobro, vojvoda“, pritrde vsi. Gubec vstane: „Dan se dela. Čas je, bratje. Da bog da srečo.“

Kapetani so zapustili cerkev, ko je na izhodu zazoril dan. Le Mogaič ostane v cerkvi pri spavajoči Jani. In junak poklekne, se nagne nad njo in jo poljubi na čelo:

„Danes je tvoj dan, Jana moja. Pomagaj nam bog“. Otare si solzo in odide za drugimi.

„Zbogom Matija,“ stisne Posanec vojvodi roko, „grem na svoje mesto“. Že so stale vse čete zbrane,

da odidejo na prostore. Ko je vshajalo solnce, jim stopi na čelo zastava. Na mrkih bradatih obrazih je odseval jutranji svit. Sredi, kapetanov spregovori vojvoda Gubec vojski:

„Bratje moji. Glejte na vzhodu vstaja solnce, slaven dan se dela nad gorami in vidi pogaženi hrvatski narod pod sabljo in puško. In vpraša nas: Zakaj ste ostavili brano in plug, ženo in deco, zakaj tu stojite v snegu in ledu? Oj beli dan. Nesreča nas je semkaj pognala, sloboda nas zove, sveta sloboda. Pošteni smo, možje smo. Zlomili smo spono, razbili plug in skovali orožje. Človeška pravda je propala. Mi jo zopet dvigamo, mi bedni kmetje in kličemo, da se do boga čuje: Slobode nam daj, pravice nam daj, o bog, tudi mi nosimo neumrljivo dušo in smo vstvarjeni po podobi božji, tudi mi smo tvoji otroci. Silna vojska gre nad nas, da nam iztrga srce, pogazi poštenje. Ne bojte se bleska njih orožja, pri njih je sila in vrag, pri nas pravica in bog. Bodite možje, naj se pokaže danes kaj zmora pest kmetova, trdno stojte, bijte kot strela, da se vidi, kaj stori sloboda iz sužnja. Bijte se slavno, ker se bijete za ženo, za deco, za majko in otca, za sveto pravico. Tu se gre — ali živeti ali umreti. Bijte se, kajti če padete v jarem — gorje! Ni vrag v peklu ne zna za muke, ki si jih bo izmislila gospoda za vas, vsak dan vam prinese novo prokletstvo, vsaka noč nove muke. Zato se ne vdajmo živi do zadnje kaplje! Jaz vas bom vodil in prisežem na to sveto zastavo, da se bom boril z vami dokler mi bije srce, da dam življenje za svobodo. Hočete tudi vi?“

(Dalje prihodnjič.)

bolj pogoste pritožbe o pomanjkanju stanovanj v Bistrici, posebno za uradnike, so napotile odbor do tega sklepa. Izvolil se je poseben odsek, ki ima vse potrebno pripraviti, da se to čim preje uresniči. — Okoličani, obeta se vam pri zidanju tega poslopja dober zaslužek. Pobrigajte se zanj o pravem času! Potrebovalo se bo zidarjev in delavcev, mnogo si prislužite z dovažanjem materijala. Posebno v sedanjem času je zato ugodna prilika, ker manjka delavskih moči.

Kmetovalci si prav lahko izboljšajo svoje kmetije, če pravilnejše ravnajo z živino in s poljem. Maršikateri desetak bi jim padel v žep brez posebnega truda. — Zapomnili smo si dobro, kako prijazne in poučne nasvete nam je podal pred par meseci potovalni učitelj g. Legvart. Koliko se da tudi pri nas, na naših kraških tleh izboljšati v kmetijstvu! Potrebno bi bilo, da bi nas večkrat kateri izmed veščakov obiskal in nas o tem in onem poučil.

Zanimivo predavanje za kmetovalce bo prihodnji mesec. Govoril bo ravnatelj kmetijske družbe g. G. Pirc. Kdaj bo to predavanje, bomo že pravočasno naznanili.

Poštnih mark je zmanjkalo v Bistrici. V tem oziru pa ne zadene nobena krivda tukajšnje g. poštarice, pač pa ji poštno ravnateljstvo v Trstu noče pošiljati večje množine poštних znamk. Če se ne ustreže naši upravičeni želji, da bomo dobivali toliko znamk, kolikor jih potrebujemo, bomo prisiljeni odpošiljati nefrankovana pisma z opazko, da nam c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu noče poštних znamk prodajati.

Prestavljen je na lastno prošnjo c. kr. davčni adjunkt g. Janko Jan iz Bistrice v Ljubljano. Odhodnica, ki sta mu jo priredili društvi „Čitalnica“ in „Sokol“, je pokazala, kako priljubljen je bil pri nas. — Davčnim adjunktom je imenovan g. Josip Bekš iz Ljubljane. Svoje novo mesto je že nastopil.

Poročil se je na pustni torek g. Jakob Vrečar, mesar z gčd. Miciko Povh. Bilo srečno!

Preselil se je na Sušak g. Jožef Novak. Tam odpre menda svojo gostilno. Domačini, podpirajte ga!

Opekarna na Mali Bukovici bo zidala spomladi hišo za stanovanja delavcev.

V Knežaku županuje klerikalec Andrej Vrbančič. Ta sestavlja strankam listine o stvareh, o katerih nima pojma. Kako učen je v takih zadevah, kaže naslednji slučaj: Zapisnik sestavljen pri županstvu v Knežaku 2. septembra 1906. Zglasi N. N., posestnik v N. ter izjavi in prosi, da se sestavi zapisnik tičoč se zapuščine nekega zemljišča! Podpisani pooblaštam svojega sorodnika N. N. za slučaj moje smrti kot glavnega dediča mojega premoženja. — Ta zapisnik naj ima veljavo kot pooblastilo za poslednjo rabo pri kakem c. kr. uradu. Knežak dne. Slede podpisi. — Stranka je želela imeti oporoko. Kako velika škoda nastane ravno vsled tega nepravilnega zapisnika za dotično stranko, vsak razvidi. Ta zapisnik ni ne pooblastilo, še manj pa oporoka. In takih slučajev je več. Kmetom iz Knežaka

in okolice svetujemo, naj takih stvari ne napravljajo pri županu, ki o tem nič ne razume. Povzroči jim na ta način le nepotrebne pravde. Posvetujte se raje z možmi, ki v resnici kaj razumejo in teh je v Knežaku več.

Domače vesti.

Kmetovalci! Vdeležite se polnoštevilno shoda, kateri bo v nedeljo, dne 24. t. m. v Bistrici, da si izberete moža, kateri naj bi Vas zastopal v drž. zboru. — Shoda se vdeleži nekaj Orehovcev, pa tudi iz Matenje vasi se jih odpelje več in sicer v slučaju lepega vremena na „lojternicah“, drugače pa z vlakom ob pol 10. uri dopoldne iz Št. Petra. — Somišljeniki, pridružite se jim!

Volitve v državni zbor so razpisane za 14. majnik t. l. Ta dan — oziroma pri ožjih volitvah 23. maja — se bo po vsej državi izvolilo 516 poslancev. Kranjska voli 12 poslancev. Naš volilni okraj obsega postojnsko glavarstvo in sodni okraj Lož. Kmetje, pripravite se! Ne sme vam biti vseeno, kdo je vaš zastopnik-poslanec v državnem zboru. Poslužite se pravice, da sami izbirate poslanca. Volilni okraj Bistrica, Postojna, Senožeče, Vipava in Lož je precej obsežen. Da se zjedinite v svojem okraju vsi za enega moža, je treba, da se med seboj posvetujete o kandidatu. Priredilo se bo zato več shodov. Pridite vsi na take shode! Prvi shod volilcev se bo vršil, kakor smo že zadužič omenili, v nedeljo, dne 24. t. m. v Bistrici v hotelu Ilirija ob 3. uri popoldne. Tam je na razpolago velika dvorana za več sto mož. Prilika vam bo na tem shodu povedati svoje želje. Udeležite se tega važnega shoda vsi! Kmetje na noge!

Iz politične službe. Deželni vladni tajnik Silvester Domicelj je premeščen iz Logatca v Postojno, deželni vladni konceptni praktikant Henrik Steska pa od deželne vlade v Ljubljani k okraj. glavarstvu v Logatec.

V zdravstveni odbor vrhniški je poklical deželni odbor gosp. Lenarčiča.

Godbenemu društvu v Postojni je vlada potrdila pravila.

Volitev župana in občinskih svetovalcev v Postojni se je vršila v ponedeljek 18. t. m. Izvoljena sta bila soglasno dosedanji župan gosp. Gregor Pikel županom, gosp. Josip Dekleva pa njegovim namestnikom. Svetovalcem so bili izvoljeni gg. Arko Fran, Burger Andr., Brinar Josip, Jurca Fran, pl. Garzarolli Emil, Likon Ivan, Paternost Fran, Sever Ivan in Vilhar Jernej.

Pogrebno društvo sv. Andreja v Postojni je imelo dne 17. t. m. svoj občni zbor. Iz računskega zaključka je razvidno, da se je društvo v kratkem času svojega obstanka tudi gmotno dobro razvilo. Društveno premoženje znaša konci leta 1330 K 87 h. V odbor so bili voljeni: gg. Ivan Kovač, predsednikom; Andrej

Burger, njegovim namestnikom; Andrej Kovač, blagajničarjem; Matej Križaj, tajnikom. Kot odborniki pa gg. Anton Vičič, Anton Verbič in Ivan Likon. Za njihove namestnike pa gg. Ivan Križaj in Ivan Resman. Pregledovalca računov gg. Matevž Sušelj in Andrej Ogrizek sta račune pregledala in v redu našla.

Črni petelin na Vrabčah se je zopet prav krepko oglasil, zlasti je pred kratkim na županovem gnojišču prav močno zakokodajskal, seveda je bilo to v „flajštrček“ v isti rog trobečemu županu. Obema je zelo na poti napredno časopisje, tukajšnje „Napredno izobraževalno društvo“ in vas Velkopolje, oziroma prebivalci Velkegapolja. Ko bi se bilo mogoče vsega tega odkrižati, bi seveda petelina svobodno brskala po vseh gnojiščih. Pustni dnevi so minuli, a v vrabški občini se je našlo nekaj mož, ki hočejo napeti povsem nove strune, kakršne v teh krajih še niso bile v rabi, in takoj po veliki noči nanje prav imenitno zabrenkati. Gospoda župnik in župan pa naj bi se pripravila za koncert pravočasno.

Od Pivke. „Slovenec“ piše o sijajni zmagi pri občinskih volitvah v Št. Petru na Krasu. Ta zmaga pač nima posebnega pomena, ako se pomisli na pritisk, obljube in na žuganje, da, ako „liberalci“ dobe v roke gospodarstvo, se bode godilo tako, kakor na Francoskem. V III. volilnem razredu so pač lahko zmagali, ker se naprednjakov volitve nihče udeležil ni. V II. volilnem razredu klerikalci pač niso imeli posebno slavne zmage, to sami dobro čutijo. V I. volilnem razredu bi bili pa naprednjaki popolnoma zmagali, ko bi ne bil bivši liberalni župan g. Križaj s svojim glasom klerikalcem na pomoč prišel, kajti on jim je pridobil to slavno zmago, da sta se pri petih naprednjakih tudi dva klerikalca v loncu skuhalo.

„Leto volitev.“ Piše se nam: Leto 1907 se lahko imenuje — leto volitev, za Pivko namreč. Ne glede na državno- in deželnozborske volitve imamo nebroj drugih. Tako na pr. imamo volitev občinskega odbora in župana v Postojni, v Sv. Petru (vsled rekurza baje v kratkem drugič) in v Slavini. Volitev odbora mlekarne v Prestranku in Kočah (bode gotovo tudi drugič) končno še volitev podžupana in svetovalcev v Matenjivasi in to vse v teku par mesecev. A kje so druge? Da, da nekateri gospodje zaslužijo res zlati zaslužni križec z dijantanti, tako si brusijo pete in jezik okoli volilcev.

Iz Črnega vrha. Vkljub temu, da se je pobiralo 50% naklade, vendar ni računski zaključek črnovrške občine za l. 1906 ugoden. Se je pač premalo pazilo. Za popravo mrtvašnice se je izdalo 162 K, za načrt (plan) za bodoče novo župnišče 532 kron (!), za odvažanje gramoza iz strebljenega potoka 38 K, za trebljenje potoka 17 K, za dve poti radi črnovrškega vodovoda 11 K. Za ubošce se je izdalo 1387 K 18 h (predlanskem le 709 K 38 h), kot nagrado posestnikom licenciranih bikov 100 K. Glede izdanih 162 K za mrtvašnico se povprašujejo občani, zakaj ne plača tega župni urad, ki pobira po 10 K za vsak kamnit ali že-

lezen spomenik. Kam pa gre ta denar? Kdor ima dohodke od pokopališča, naj plača tudi troške za popravila. Kar 532 K za načrt župnišča! Nazadnje se zavrže ta načrt in za novega plačamo spet 500 kron. Upamo, da še dolgo ne bo treba zidati župnišča. Celo nagrado za bike je dobil France Žigon. Imeli pa so licencirane bike še drugi. Županstvo ni razglasilo, do kdaj se imajo vložiti prošnje za nagrado. To je kričeča krivica.

Zahvala. Blagi gospod Ivan Božič, deželni poslanec itd., sedaj bivajoč na Hrvatskem, je blagovolil podariti za „javno ljudsko knjižnico v Vrabčah-Velkempolju“ 10 kron. Za ta velikodušni dar se odbor podpisanega društva blagemu gospodu najiskreneje zahvaljuje v nadeji, da velikodušni darovalec najde posnemalcev — Za „Napredno izobraževalno društvo v Vrabčah-Velkempolju“: Franc Volk, t. č. predsednik.

Narodno gospodarstvo.

Če ima drevo premalo listja in preveč cvetja. Neizvedenci mislijo, da je drevo, ki ima zelo veliko cvetja, najboljšo. Vendar se motijo. Listnate veje hranijo drevo, dočim veje s sadjem hrano porabljajo. Če ni dovolj listja, odpade mladi sad hitro, ostalo sadje pa se le slabo razvija. V tem slučaju se priporoča gnojenje z redko gnojnico in sicer v zgodnji spomladi, kadar se razvija popje in koncem junija. Dober je tudi drug gnoj, ki ima dušika v sebi n. pr. čilski salpeter ali žveplenokisli amonjak.

Drevje, ki ima dovolj vej a malo cvetja naj se poreže. Porezano drevo oslabi, kar je v tem slučaju dobro, ker se namesto da bi vzrasle veje, razvijejo na njem cvetni popki. Poreže se lahko jeseni, najbolje pa je rezati v zgodnji spomladi.

V kletih za vino ne smemo spravljati pivo, žganje ali celo zelenjavo, nasoljeno meso, kislo zelje in druge podobne reči. Duh teh stvari pokvari zrak in škoduje vsled tega vinu.

Kuhan krompir je mnogo boljši za prašiče, kot surov krompir. Rajše ga uživajo in bolje prebavljajo. Preprečijo se s kuhanjem različne bolezni, ki se prašičev lotijo vsled krmljenja s surovim krompirjem, n. pr. driska, ki se tako rada pojavi vsled uživanja surovega krompirja.

Toplak ali gnojak. Čim preje napravimo toplo gredo, tem manj smemo hraniti gnoj, tem debelejšo plast (do 80 cm) gnoja rabimo. Največkrat napravimo jamo in položimo vanjo gnoj. Nevarno pa je, da se v to jamo vteka deževnica ali snežnica, ki je že marsikom spridila gnoj, ker ga je vtopila. Zato je najboljšo, da naložimo še topli gnoj, kar na zemljo. Nalagamo ga v plasteh, katere je treba dobro pohoditi. Na poteptani gnoj denemo gnojakov obod. Tudi vanj denemo gnoja, krog in krog ga pa dobro zapažimo z gnojem. Okna, s katerimi pokrijemo gnojak zavarujemo s slamnico in dilami pred mrazom. Če se gnojak noče ogreti, pomagamo z vročo opeko ali z neugašenim apnom (z vodo

je slabše). Najbolje pa je, če se gnoj opari brez teh sredstev. Zemljo smemo dejati v gnojak šele, če je gnoj skozi in skozi gorak.

Vremenski preroki. Učeni vremenski preroki uganejo za tedne in mesece naprej vremenske spremembe. Kmetje, ovčarji, ribiči in lovci, sploh ljudje, ki žive v naravi, vedo tudi določiti vreme za prihodnje ure; oblaki, veter in živali jim dajejo navodilo za to določitev. Slabo vreme bo, sklepajo, kadar vrane nemirno krožijo nad stolpi in drevjem, kadar lastavica pride v bližino hiš in leta nizko nad vodo ter večkrat vtakne glavico vanjo, kadar se golobi radi kopljejo in vračajo še-le pozno na večer domu, kadar se kokoši valjajo v prahu ter upijejo pavi. Če se škrjanec visoko dviguje v zrak, če poje slavček vso noč, če netopir prihaja zjutraj prav zgodaj in zvečer pozno iskat si hrane, če se kresnice prav lepo svetijo v temini, če rega pleza veselo gor do vrhov, sklepamo, da bo lepo vreme. Pastirčku oznanja lepo vreme, če so ovčice prav vesele in krotke. — Trajno slabo vreme oznanuje nam petelin, če neštevilnokrat ponavlja svoj klic, mačka, ki se snaži počasi in premišljeno. Polž zapušča svoje skrivališče, gliste pridejo na površje, krt deluje neumorno, rega strastno reglja, krastače pridejo tudi po dnevi na dan, če se pripravlja k trajno slabemu vremenu. Mušice in muhe so sitne, govedo in drobnica se pridno pase, pijavke in nekatere ribe se prikažejo na površju voda pred trajno slabim vremenom. — Nevihte se nam je bati, kadar se čebele nočejo oddaljiti daleč od panja ter rade pikajo, kadar je govedo zelo nemirno. Kdor je dober opazovalec narave, posebno živali, sčasoma postane boljši vremenski prerok, kakor pratika.

Po svetu.

Prva ženska izvoščka sta vozila te dni v Parizu. Oblečeni sta bili ženski v suknene hlače, na glavi pa sta imeli nepremočljiv okrogel klobuk kakor moški izvoščki. Ves Pariz je kar vrel za njima. Za 1/2 ure je bil promet v ulicah, kjer sta vozili, vstavljen. Moški izvoščki se silno jezijo nad novimi tovariši.

Popolnoma v snegu tiči mesto Dula v Galiciji. Zametal ga je orkanu podoben snežen vihar. Samo dimniki in strehe najvišjih hiš mole iz snega. Promet v mestu se vzdržuje po tunelih, ki so jih izklesali skozi sneženo plast.

Proces proti generalu Steslu. Te dni se začne v Petrogradu proces proti generalom Steslu, Foku in Raisu radi predaje Port-Artura Japoncem. O stanju trdnjave na dan predaje zaslišani so kot svedoki generali Smirnov, Bjelov in Nikitin, ter vojaški zdravnik Subotin. Subotin je izjavil, da je bilo na dan predaje v trdnjavi 25.000 zdravih, za boj sposobnih vojakov. Po mnenju generala Smirnova bi bila hrana, ki so jo imeli v trdnjavi, zadostovala še za 2 in pol meseca. Topničarska generala Bjelov in Nikitin sta izjavila, da trdnjava sama ni bila nikakor v brezupnem stanju in, da je bilo municije še

za dolgo časa. Komisija bo odločila ali je imel Stesel prav, da je oddal po lastni odločbi trdnjavo.

Kašelj je nalezljiv. Ohranilo se je poročilo, da so nekoč pred 500 leti v pariških cerkvah tako pokašljevali, da so duhovni nehali pridigovati. Zdaj pa piše zdravniški list, da so pričeli nekateri verniki v cerkvi na Angleškem kašljati. Ta kašelj se je razširil po vsej cerkvi in kmalu je vse kašljalo, da je pridigar moral vtihniti, ker ga nihče več ni razumel. Ameriški učenjak pa piše, da je nekaj podobnega doživel v gledališču in sklepa, da je kašelj nalezljiv kakor zdehanje.

Ali izumirajo Francozi? V 44 okrajih francoske države je bilo l. 1905 več mrličev kot porodov. V nekaterih okrajih se je rodilo tako malo otrok, da sta prišla na 3 mrliča samo 2 novorojenca. Najslabši je položaj z Parizu. L. 1905 se je v tem modernem Babilonu narodilo toliko otrok, kakor pred 40 leti, ko je štel Pariz skoro za milijon ljudi manj kot zdaj. Na tisoč prebivalcev pride v Parizu 19 porodov. 17 tisoč teh otrok pride takoj po rojstvu na kmete v vzrejo. To pa zato, ker pariške ženske ravno tako delajo po tovarnah in drugod kakor moški. Tudi so stanovanja premajhna tako, da za otroke ni prostora.

V New-Yorku vzbuja pravda milijonarja Tava velikansko zanimanje. Tav je umoril zapeljivca svoje soproge, ki jo je zalezoval še kot zakonsko ženo. Vobče pomilujejo obtoženca in želijo, da bi ga porotniki oprostili. Zdravnik dokazuje, da je Tav umobolen. Pri tem dokazovanju pa je zabredel tako daleč, da je predsednik prosil navzoče ženstvo, naj zapusti sobo. Sploh se je nežnemu spolu že parkrat prepovedal vstop k tem porotnim obravnavam. Časopisom pa je dovoljeno izblebetati najbolj skrivne zadeve nesrečnih zakoncev. Gospod in gospa Tav pričakujeta, da bo Tav oproščen. Zdaj so prekinili za par dni porotno obravnavo, ker je nekemu porotniku umrla žena. Da bi nihče ne vplival na tega moža, sta ga spremljala dva uradnika k smrtni postelji, da ni mogel govoriti z drugim kakor z ženo in zdravnikom.

Za denar se je obešal v Parizu neki mož z vrvjo ravno tako pravilno, kakor ljudje, ki se zares obesijo. Ljudje so kar trumoma vrel ga gledat. Celo zdravniki so se zanimali za obešenčev vrat, toda mož se ni dal preiskati nikdar. Ko je bil obešenja sit, se je delal mrtvega. Celo srce mu je nehalo biti, najfinjši zdravniški aparat ni začutil srčnega vtripa. Preje se je bil kazal čudoviti človek kot sesušeno ogrodje in obenem kot debeluh. Ko so ga hoteli potrditi v vojaka, je presenetil zdravnika z velikim visečim trebuhom, ki je izginil, in so se mu začele napihovati prsi. Ko si je mož na raznih sejmih po kmetih in v Parizu dovolj denarja prislužil, si je kupil hišico in vrt ter ga pridno obdelaval. Zdaj se mu je pa resnično to zgodilo, kar je tolikokrat kazal, umrl je zares in njegove kosti počivajo na vaškem pokopališču.

Ženske službe v Ameriki. Skoro v vseh južnih državah severne Amerike vodijo žene državne knjižnice;

njih razmerna letna plača znaša 10.000 kron. Okoli 10.000 žen je samo v New-Yorku uslužbenih pri pisalnih strojih. V združenih državah je ženskih zdravnikov za zobe čez 200, 130 je advokat, 100 pridigaric, 350 pisateljic, 600 žurnalistk, 2100 umetnic. Samo od osrednje vlade je nameščenih čez 5150 uradnic, učiteljuje pa nad 154.000 učiteljic.

Slabo razmerje. Vračaje se s Holandske, je obiskal car Peter Veliki tudi grofa Valdeškega, kateri ga je povabil na obed. Razkošno je postregel svojemu gostu, da se je miza šibila pod preveliko težo. Po obedu je razkazal grof carju svoj grad in ga vprašal končno, kako mu ugaja stavba. Peter Veliki je dejal: Imenitno! Lega je prijetna, stavba izvrstna, vse je v lepem razmerju, le jedna napaka me bode. „Ali smem prositi“, je rekel grof, „da bi me opozorili na isto?“ Car kateremu so bili znani pičli dohodki grofovi, je odgovoril suhoparno: „Kuhinja je za vas prevelika“.

Za kratek čas.

Novoustanovljeni centralni policijski urad za Matenjovas, Rakitnik in Grobišče deluje izvrstno. V nedeljo je bil inšpiciran po dveh visokih dostojanstvenikih, katera sta se posebno odlikovala pri volitvi v Št. Petru. Po organih tega urada, kateri so moderno oblečeni — v kiklah, je bilo dosedaj že veliko oseb naznanjenih radi agitacije za kmetsko stranko, čitanja „nekrščanskih“ listov, podnevnega in ponočnega petja itd. Pričakovati je velikega uspeha, posebno za časa volitev. Policijski urad pa živi, cvéti in rásti v prepír ljudstva in prospeh S[trahu] l[judskih] s[rc]!

Na čem je mojster spoznal učenca. „Gospod mojster, ali me več ne poznate? Saj sem se pred desetimi leti pri vas izučil!“ — „Hm, hm, Vaš obraz mi ni več v spominu, ampak vaša ušesa so se mi takoj znana zdela.“

Vedno trgovec. Žid poslušá kokodakanje kokoši, ki je znesla jajce, se nasmeje ter reče: „Nikar toliko reklame, radi enega jajca!“

Darila.

Za Gregorčičev spomenik: G. Milan Žnideršič v Matenjovasi nabral v veseli družbi pri g. Durjava v Matenjovasi ob petju pesmice »Eno devo le bom ljubil« 4 krone. Živelí darovalci!

Izjava.

Dne 13. t. m. sem v Habjanovi gostilni v svoji razburjenosti užalil svojega soseda Vincenca Kukec. Izjavljam, da to obžalujem in da nisem imel namena ga žaliti.

V Postojni, dne 18. februarja 1907.

Janko Doles.

Loterijske številke.

Trst, 16. februvarija	64	54	10	84	15
Praga, 20. februvarija	83	79	85	90	4

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:			
Domača detelja	od K 110.—	do K 114.—	
Lucerna	> > 270.—	> > 276.—	
Laneno seme	> > 26.—	> > 27.—	
Fižol:			
Rudeči ribniški	> > 24.—	> > 25.—	
Prepeličar	> > 20.—	> > —.—	
Žito:			
Pšenica	> > 16.—	> > —.—	
Rž	> > 14.40	> > —.—	
Ječmen	> > 14.40	> > —.—	
Oves	> > 16.60	> > —.—	
Ajda	> > 17.—	> > —.—	
Kože:			
Goveje z rogmi vred	> > 110.—	> > 112.—	
Telečje	> > 150.—	> > —.—	
Svinjske	> > 100.—	> > —.—	
Lisičje	> > 14.—	> > 16.—	
Kunine (belice)	> > 42.—	> > 48.—	
> (rumenice)	> > 55.—	> > 66.—	
Dihurjeve	> > 6.—	> > 6.50	
Vidrne	> > 24.—	> > 28.—	

Za 100 kilogramov.

Za par

MOTOR

skoraj nov in malo rabljen **se ceno proda.**
Vpraša naj se pri g. Antonu Drogenik v Postojni.

Na prodaj je

hiša št. 15 v Zalogu pri Postojni

z vrtom, travniki, poljem in gozdom vred. — Kupci naj se oglase pri lastniku.

Rašelj. Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev. — Škatljica 80 vinarjev. —

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, —
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom —
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

IVAN JAX & sin v Ljubljani

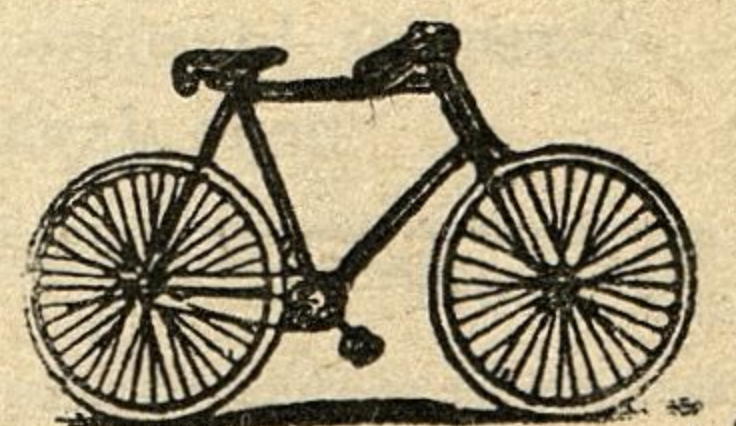
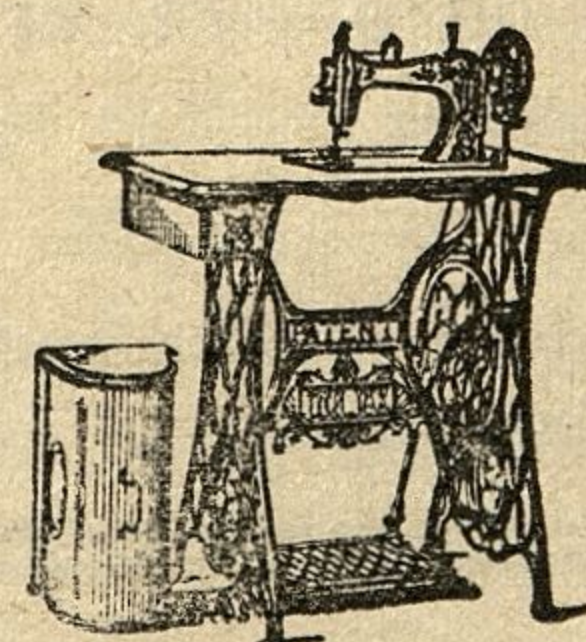
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,
voznih koles

in

pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju
na stroje brezplačen.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• **zobozdravnik** •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

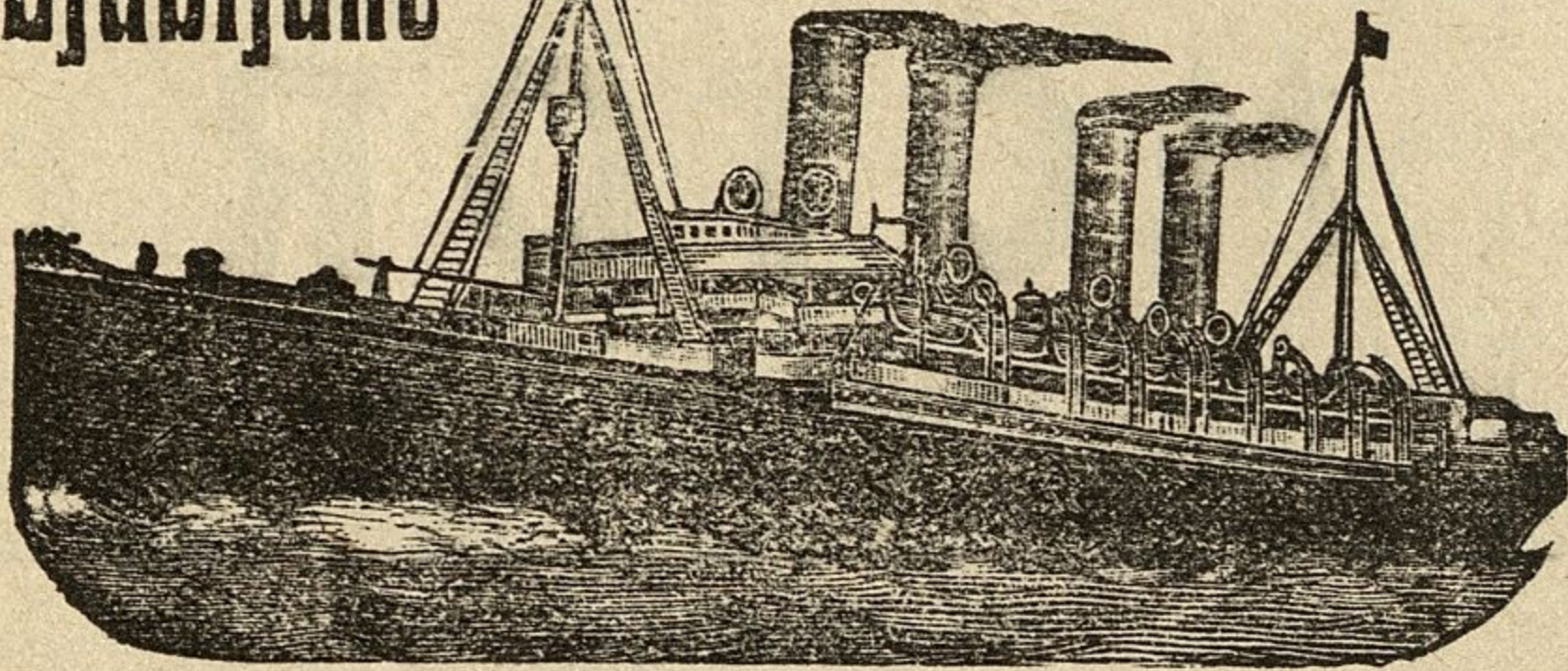

Amerik. zobz.
v konces. ateljeju

O. SEYDL izvršuje.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

iz Ljubljane v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani
št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlarjevi gostilni.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veselicam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Notranjska posojilnica v Postojni

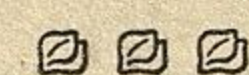
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.